

2025 RAMAZAN VAAZ SİLSİLESİ:

1.GÜN

RAMAZAN'IN HİKMETİ VE ÖNEMİ: (ORUÇ, SABIR VE TAKVA ÜZERİNE)

YAZAR: ALİ AYKAÇ

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: الصَّوْمُ نِصْفُ الصَّبْرِ

“Oruç, sabrın yarısıdır.”

İbn Mâce, Sıyam, 44.

WhatsApp İletişim

daha fazlası için:
www.aliaykac.com

iletişim : (0)541 934 3778

Tüm içeriklerin **ticârî maksatla** kısmen ya da tamamen izinsiz kopyalanması, çoğaltılması, kullanılması, yayınlanması ve dağıtılması kesinlikle yasak olup kul hakkını ihlâl eder. Ayrıca bu yasağa uymayanlar hakkında 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca telif hakları üzerinden yasal işlem yapılacaktır. **Ticârî maksat olmadan izinsiz kopyalanması, çoğaltılması, kullanılması, yayınlanması ve dağıtılmasında herhangi bir sorun yoktur.**

بِسْمِ اللَّهِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ، وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ

Hamd, bizleri bir kez daha rahmet ve mağfiret mevsimi olan Ramazan'a eriştiren, bizlere orucu farz kılan ve kulluğumuzun idrakine varmamız için fırsatlar sunan Yüce Allah'a mahsustur. Salât ve selâm, bu ayın nasıl ihya edilmesi gerektiğini yaşayarak öğreten, kulluk yolunda en güzel örneğimize olan Peygamber Efendimiz Muhammed Mustafa *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in, onun âline, ashabına ve kıyamete kadar onun izinden giden tüm mü'minlerin üzerine olsun!

Pek Aziz ve Muhterem Müslümanlar,

İnsan, varoluşundan bu yana hakikatin peşinde olmuş, yolunu aydınlatacak bir rehber arayışına girmiştir. Kimileri bu arayışını ilim, hikmet ve vahyin ışığında sürdürerek hakikate yaklaşmış, kimileri ise nefsinin arzularına kapılarak bâtil yollara sapmıştır. Oysa gerçek huzur ve saadet, insanın kendisini yoktan var eden Rabbini tanıması, O'na yönelmesi ve yaratılış gayesini idrak etmesiyle mümkündür. Çünkü Allah Teâlâ, insanı başıboş bırakmamış, ona hidayet rehberi olarak Kur'an-ı Kerim'i göndermiş ve kulluk yolunda en güzel örnek olarak Peygamber Efendimiz *sallallâhu aleyhi ve sellem*'i seçmiştir. İşte bu bilinçle idrak ettiğimiz Ramazan ayı, bizlere nefsimizi terbiye etmeyi, ruhumuzu arındırmayı ve Rabbimize daha da yakınlaşmayı öğreten ilahi bir lütuftur.

Ramazan ayı, bizlere bu farkındalığı kazandıran, nefislerimizi terbiye etmeyi, sabrı, paylaşmayı ve şükrü öğreten rahmet ve arınma mevsimidir. Bu mübarek ay,

ruhlarımızı yeniden inşa ettiğimiz, kulluğumuzu derinleştirdiğimiz, Rabbimize daha da yakınlaştığımız eşsiz bir zaman dilimidir. Allah Teâlâ Bakara Suresi'nin 183. ayetinde şöyle buyuruyor: ***“Ey iman edenler! Oruç, sizden öncekilere farz kılındığı gibi size de farz kılındı. Umulur ki takvaya erersiniz.”***¹

Bu ayet, orucun bir ibadet olmanın ötesinde, insanın manevi tekâmülünü sağlayan bir terbiye aracı olduğunu gösteriyor. Yüce Allah, bu emri verirken, onun sadece bir zahmet yahut aç kalma hali olmadığını, asıl maksadın takvaya ulaşmak olduğunu bildiriyor.

Takva, sıradan bir korku yahut çekinme hali değildir. Takva, insanın Allah'a karşı olan sorumluluğunu derinlemesine idrak etmesi, hayatını bu bilinçle tanzim etmesi, günahlardan sakınarak O'na yakınlaşma gayreti içinde olmasıdır. Nitekim, bu ayette oruç ibadetinin geçmiş ümmetlere de farz kılındığı belirtilerek, onun insanoğlu için kadim bir manevi eğitim vesilesi olduğu vurgulanıyor.

Öyleyse bizler, Ramazan'ı yalnızca açlık ve susuzluğa tahammül edilen bir zaman dilimi olarak görmek yerine, *ruhumuzun tezkiye olduğu, kalbimizin arındığı, nefsimizin terbiye edildiği* bir rahmet mevsimi olarak idrak etmeliyiz.

¹ Bakara, 2/183. يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

Ruhumuzun tezkiye olduğu bir mevsim: Tezkiye, yani arınma, ruhun dünya meşguliyetlerinden sıyrılıp asıl yaratılış gayesine yönelmesidir. Günlük hayatın koşturması içinde çoğu zaman Rabbimizi anmayı, tefekkür etmeyi ve kendimizi muhasebeye çekmeyi ihmal ederiz. Ramazan, bu ihmalleri telafi etme zamanıdır. Gecelerimizi Kur'an tilavetiyle süsleyerek, namazlarımızda huşuyu artırarak ve Rabbimize samimi dualarla yönelerek ruhumuzu bu mübarek ayda tezkiye etmeliyiz. Tıpkı Peygamber Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellem'in Ramazan gecelerini ihya etmesi gibi, bizler de bu ayda ruhumuzu ibadetle beslemeliyiz.

Kalbimizin arındığı bir mevsim: Kalp, insanın manevi merkezidir. Ancak bu merkez, günahlarla, gafletle ve dünya sevgisiyle kirlenebilir. Ramazan, bu kalbi yeniden saf hale getirme fırsatıdır. Gıybet, kin, haset, kibir gibi kötü huylardan arınarak kalbimizi ihya etmeliyiz. Özellikle oruçlu olduğumuz saatlerde sabretmeyi öğrenmeli, öfkemize hâkim olmalı ve insanlara karşı daha merhametli olmalıyız. Peygamber Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellem'in şu hadisi bu noktada çok anlamlıdır: ***“Oruç bir kalkandır. Oruçlu olduğunuz gün kötü söz söylemeyin, kavga etmeyin. Eğer biri size kötü konuşursa, ona ‘Ben oruçluyum’ deyin.”***²

² قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: الصَّيَامُ جُنَّةٌ، فَإِذَا كَانَ يَوْمٌ صَوْمُ أَحَدِكُمْ فَلَا يَرْفُثْ وَلَا يَجْهَلِفَانِ امْرُؤٌ قَاتَلَهُ أَوْ شَاتَمَهُ فَلْيَقُلْ إِنِّي صَائِمٌ، إِنِّي صَائِمٌ

Nefsimizin terbiye edildiği bir mevsim: İnsanoğlu, yaratılışı gereği nefsinin arzularına meyleder. **Dünya nimetlerine karşı olan iştahımız, Ramazan’da oruç sayesinde terbiye edilir. Günlük hayatımızda farkına varmadan israf ettiğimiz nimetlerin kıymetini ancak aç kaldığımızda idrak ederiz.** Oruç, sadece aç ve susuz kalmak değil, aynı zamanda gözümüzü harama bakmaktan, dilimizi yalandan ve gıybetten, elimizi haksız kazançtan ve zulümden uzak tutmaktır. **Açlık ve susuzluk, sadece bedensel bir sınav değil, aynı zamanda nefsin dizginlenmesi için bir eğitimidir.** İşte bu yüzden Peygamber Efendimiz *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: **“Nice oruç tutanlar vardır ki, orucundan ona kalan sadece açlık ve susuzluktur.”** ³

Öyleyse Ramazan’ı, yalnızca sahurdan iftara kadar süren bir açlık ve susuzluk hali olarak değil, ruhumuzu arındıran, kalbimizi merhametle dolduran, nefsimizi dünya arzularına karşı terbiye eden bir manevi yolculuk olarak görmeliyiz. Çünkü oruç, bedeni zorlarken ruhu güçlendiren, maddi hazları sınırlandırırken manevi derinliği artıran, insanı dünya nimetlerinden uzaklaştırırken hakiki huzura yaklaştıran bir ibadettir.

Aç kalan midemiz, aslında doyumsuz bir şekilde dünyaya yönelen hırslarımızı dizginler; susayan bedenimiz, asıl susuzluğumuzun fani lezzetlere değil, Rabbimizin rızasına olduğunu hatırlatır.

³ *İbn Mâce, Sıyam, 21.* قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: رُبَّ صَائِمٍ لَيْسَ لَهُ مِنْ صِيَامِهِ إِلَّا الْجُوعُ وَالْعَطَشُ.

Oruç, bedeni açlıkla terbiye ederken, ruhu hakikatin sofrasında doyurur. Gün boyunca elimizi nimetlerden çekerken, gönlümüzü Allah'ın rahmetine açar. Aç kalırken nimetlerin kıymetini daha iyi anlar, bir lokmaya muhtaç olan kardeşlerimizi daha iyi hissederiz. Susuz kaldığımızda, suyun değerini değil, günahlarla kuruyan kalplerimizin Allah'ın affına ne kadar muhtaç olduğunu fark ederiz. Oruç, yalnızca yeme içmeden uzak durmak değil, gözümüzü haramdan, dilimizi gıybetten, gönlümüzü hasetten arındırmaktır. İşte bu yüzden oruç, sadece bedeni bir disiplin değil, aynı zamanda **bir ruh terbiyesi ve bir kalp inşasıdır.**

Ramazan ayı, yalnızca açlık ve susuzluğa katlanılan bir zaman dilimi değildir; bilakis, insanın sabır melekesini her yönüyle geliştirdiği manevi bir terbiye sürecidir. Oruç, bizleri fiziksel olarak aç ve susuz bırakırken, aynı zamanda irademizi güçlendiren ve nefsimize hâkim olmamızı sağlayan bir ibadettir. Ancak sabır, yalnızca bu zahiri fedakârlıklarla sınırlı değildir. Gerçek sabır, ibadetleri titizlikle yerine getirme azmi, günahlardan sakınma hassasiyeti ve hayatın zorluklarına karşı dirençli olma iradesiyle anlam kazanır.

Peygamber Efendimiz *sallallâhu aleyhi ve sellem*, oruç ile sabır arasındaki güçlü ilişkiye şu sözüyle dikkat çekmiştir: **“Oruç, sabrın yarısıdır.”** ⁴

⁴ *İbn Mâce, Sıyam, 44.* قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: الصَّوْمُ نِصْفُ الصَّبْرِ.

Bu hadis, orucun sabırla ne kadar yakından ilişkili olduğunu gösterirken, aynı zamanda bizlere bir mesaj vermektedir: **Ramazan, sabrı öğrenme ve onu hayatımızın bir parçası hâline getirme ayıdır.** Peki, bu sabır hangi alanlarda kendini göstermelidir?

İbadetlere Sabır: Kulluğun Devamlılığı

Ramazan ayı, ibadetlerin arttığı, kişinin Rabbine daha fazla yöneldiği mübarek bir zaman dilimidir. **Ancak ibadet, bir heves yahut anlık bir duygu yoğunluğuyla değil, süreklilikle ve azimle sürdürüldüğünde gerçek anlamına ulaşır.** Sahura kalkmak, gün boyu oruca devam etmek, iftarın ardından teravih namazına durmak, gece vakitlerinde Kur'an'la hemhâl olmak ve zikirle meşgul olmak, hep birer sabır vesilesidir.

Özellikle uzun yaz günlerinde oruç tutan bir mü'mini düşünelim. **Sıcaklık artmış, açlık ve susuzluk bedenini zorluyor.** Ancak o, Allah'ın rızasını kazanmak için sabrediyor ve orucuna devam ediyor. Tıpkı namazın devamlılığının önemsendiği gibi, Ramazan'da kazandığımız bu ibadet alışkanlıklarını **sadece bu ayla sınırlamamalı, yılın diğer zamanlarına da yaymalıyız.** Çünkü gerçek sabır, **ibadeti sadece Ramazan'a mahsus bir ibadet gibi değil, hayatın merkezine yerleştirmekle mümkündür.** Peygamber Efendimiz *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: **“Allah'a en sevgili olan amel, az da olsa devamlı olanıdır.”**⁵

⁵ *Buhârî, Rikâk, 18.* قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: أَحَبُّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ أَدْوَمُهَا وَإِنْ قَلَّ

Bu hadis, ibadetlerde sabrın ve sürekliliğin önemini açıkça ortaya koymaktadır. Ramazan'da namazlarını aksatmayan, Kur'an'la iç içe olan bir mümin, bu alışkanlıklarını Ramazan'dan sonra da devam ettirme gayretinde olmalıdır.

Günahlardan Kaçınmaya Sabır: Nefsin Terbiyesi

Oruç, sadece yeme ve içmeden uzak durmak değildir. Dilimize, gözümüze, kulağımıza, kalbimize de oruç tutturmamız gerekir. Öfkeye kapılmamak, kötü söz söylememek, gıybetten sakınmak, harama bakmamak, elimizi ve dilimizi kontrol etmek, sabır isteyen hususlardır.

Günlük hayattan bir örnek verelim: **Bir insan, Ramazan günü aç olduğu hâlde öfkeye kapılarak kardeşine bağıırıyor, hakaret ediyor.** Ardından bir başkasının gıybetine ortak oluyor, harama bakıyor. **Böyle bir durumda aç kalmanın Allah katında bir değeri kalır mı?** İşte tam da bu noktada, Peygamber Efendimiz *sallallâhu aleyhi ve sellem* şu önemli uyarıyı yapmaktadır: ***“Nice oruç tutanlar vardır ki, orucundan ona kalan sadece açlık ve susuzluktur.”*** ⁶

Bu hadis, oruçluyken günahlardan kaçınmanın ne kadar önemli olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Aç kalan mide sabredebilir, ancak eğer gözler harama kayıyorsa, dil yalan söylüyorsa, kulak gıybeti dinliyorsa, kalp kibir ve hasetle doluyorsa, o oruç gerçek anlamını yitirmiş olur. Bu yüzden,

⁶ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: رُبَّ صَائِمٍ لَيْسَ لَهُ مِنْ صِيَامِهِ إِلَّا الْجُوعُ وَالْعَطَشُ. *İbn Mâce, Sıyam, 21.*

Ramazan'da sabır gösterilmesi gereken en önemli noktalardan biri de nefsin terbiye edilmesi ve günahlardan kaçınılmasıdır.

Musibetlere Karşı Sabır: Allah'a Rıza ile Yönelmek

Ramazan, insanın dünya nimetlerine olan bağımlılığını sorguladığı ve musibetlere karşı daha dirençli hâle geldiği bir dönemdir. Açlık ve susuzluk, nimetlerin kıymetini anlamamızı sağlarken, aynı zamanda hayatın getirdiği zorluklara karşı sabretmeyi de öğretir.

Bir düşünelim: Bugün hastalık sebebiyle oruç tutamayan bir mümin, içindeki mahzunluğu nasıl sabırla yenmeye çalışır? Maddi imkânsızlıklarla boğuşan, iftar sofrasına koyacak bir lokma bile bulamayan bir insan, sabırla nasıl imtihan olur? Savaş ve zulüm altında, ölüm korkusuyla Ramazan geçiren kardeşlerimiz, sabrın en büyük örneğini nasıl sergiler?

Allah Teâlâ, sabırla sınanan ve bu imtihana metanetle göğüs geren kullarını müjdeleyerek şöyle buyurmaktadır: ***“Sabredenlere, mükâfatları hesapsız olarak verilecektir.”***⁷

Bu ilahi müjde, sabrın sadece bir tahammül hali değil, bilakis Allah katında sınırsız bir mükâfata vesile olan yüce bir meziyet olduğunu gözler önüne sermektedir. Ramazan, bu meziyetin en güzel şekilde tecrübe edildiği, müminin sabırda derinleştiği ve bu derinlikten rahmet pınarlarıyla beslendiği bir aydır.

⁷ Zümer, 39/10. إِنَّمَا يُوفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ

Oruç, açlığa ve susuzluğa sabretmeyi öğretirken, ibadetlerin sürekliliği kulluğun öz disiplinini inşa eder. Günahlardan sakınmak için gösterilen çaba, insanın nefesine karşı verdiği sessiz bir mücadeledir. İşte, sahurdan iftara kadar devam eden bu irade eğitimi, insanı sadece bedenî bir açlıkla değil, ruhun arınışıyla da yoğurur.

Kimileri sabrı, yalnızca zorluklara katlanmak olarak görür. Oysa **hakiki sabır, insanın Allah’a yönelme ve O’nun rızasını kazanma yolunda gösterdiği dirençtir.** Ramazan’da oruç tutarak nefisini terbiye eden bir mümin, aslında bu ayet-i kerimenin muhatabı olmayı uman bahtiyar bir yolcudur. Çünkü o, **bir lokma ekmeğe, bir yudum suya değil, Rabb’inin rızasına kavuşma iştiağıyla sabretmektedir.** Ve Allah Teâlâ, sabreden kullarına mükâfatlarını ölçüsüz, sınırsız ve kat kat artırarak vereceğini müjdelemektedir.

Öyleyse, **Ramazan’ı sadece bir ayla sınırlı bir ibadet süreci olarak değil, sabrın içselleştirildiği, kulluğun perçinlendiği ve ruhun olgunlaştığı bir mektep olarak görmek gerekir.** Çünkü hakiki mümin, yalnızca açlığa değil, günahlara karşı da sabır gösteren; sadece oruç süresince değil, bir ömür boyu Allah’ın rızasına erişmek için sabreden kişidir.

Sonuç: Ramazan, Sabır Mektebi ve Kulluk Şuurunun İnşasıdır!

Ramazan, insanı yalnızca açlık ve susuzlukla sınayan bir ay değil, sabrın, iradenin ve kulluk bilincinin derinleştiği bir mekteptir. Bu kutlu ay, bize gösterir ki sabır, yalnızca katlanılması gereken bir yük değil, aksine ruhu arındıran, insanı

olgunlaştıran, kalbi Allah’a daha sıkı bağlayan bir manevi eğitimidir.

Oruç, nefsin arzularına sabretmeyi öğretirken; namaz, devamlılıkla sabrı; infak, paylaşarak sabrı; iftar ve sahur arasındaki disiplin, irade ile sabrı öğütler. Böylece Ramazan, hayatın her alanında sabrı kuşanmamız gerektiğini bize adım adım hissettirir. Bu ay, yalnızca belirli günlerde tutulan bir oruç değil, ömre yayılması gereken bir kulluk şuuru kazandırmalıdır.

Gerçekten de Ramazan’da sabır gösteren bir mümin, aslında hayat yolculuğunun tamamında Allah’ın rızasına ulaşmak için sabretmeyi öğrenir. Açlıkla terbiye olan nefis, günahlara karşı daha dirençli hale gelir. Geceler boyu yapılan ibadetler, kişinin Allah’a yönelişini perçinler. Sofralarını muhtaçlarla paylaşan bir mümin, kalbinin en derin yerinde merhametin ve cömertliğin lezzetini tadar. **Ramazan'dan ders alan bir mümin, bu ruhu tüm hayatına taşımalı, yalnızca Ramazan’da değil, ömrünün her safhasında sabrı kuşanmalıdır.**

Çünkü sabır, yalnızca Ramazan’ın değil, **imanın da anahtarıdır.** Allah Teâlâ, sabreden kullarına büyük müjdeler vermiştir: **“Sabredenlere, mükâfatları hesapsız olarak verilecektir.”⁸**

⁸ Zümer, 39/10. إِنَّمَا يُوفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ

Öyleyse bizler de Ramazan'ın sabır mektebinde yetişen talebeler olarak, **bu sabrı hayatımızın tüm alanlarına taşımalı ve Allah'ın rızasını kazanmak için azimle yürümeliyiz.** Unutmayalım ki **Ramazan gelip geçer, ama Ramazan'da kazanılan sabır, sadakat ve ihlas baki kalır.** Peki, biz bu mübarek ayı sadece belirli günlerde yapılan bir ibadet olarak mı göreceğiz, yoksa hayatımıza yön veren bir ahlak ve disiplin olarak mı içselleştireceğiz?

Rabbimiz! Bizleri, Ramazan'ı yalnızca açlık ve susuzlukla değil, ruhun arınışı ve kalbin uyanışıyla idrak eden kullarından eylesin!

Rabbimiz! Bizleri, Oruçla bedenimizi terbiye ettiğimiz gibi, sabırla nefsimizi dizginlemeyi, ibadetle kalbimizi nurlandırmayı, infakla merhametimizi artırmayı bizlere nasip eylesin!

Rabbimiz! Bizleri, kulluğunu şuurla yaşayan, hayatını takva ve ihlas üzere sürdüren bahtiyar kullarından eylesin!

(Âmin!..)

وَأَخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، الفاتحه